

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy ivon és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendő.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Előfizetési felhívás lapunk 1883-ik évi folyamára.

Az „Erdélyi gazda“ 1883. uj évvel XV-ik folyamába lép, előfizetési ára egész évre csak két forint, féléves előfizetéseket nem fogadunk el.

Ezen előfizetési ár már elég olcsóra van ugyan szabva, de hogy a lapnak terjedése és épen azon körökbe való eljutása, melyek vagyoniilag korlátoltabb helyzetben vannak, még inkább biztosítva legyen: az erdélyi gazd. egylet igazgató választmánya támogatva a nmlgu földmívelési ministeriumnak tetemes anyagi segítye által elhatározta, hogy **községek, községi előljárók, körjegyzők, lelkészek, iskolák és tanítók, valamint az erdélyrészi gazdasági egyletek tagjai** az „Erdélyi gazda“ 1883. évi egész folyamát fél árban, azaz

egy forintért

rendelhetik meg, ha ezen összeget legkésőbb **1883. január hó 15-éig** Kolozsvárra az „Erdélyi gazda“ kiadó hivatalának czimezve és **bérmentve** beküldik. Egyes előfizetők erre nézve legczélszerűbben a postautalványt használhatják.

A pontos megrendelést annyival inkább kérjük, mert felesleges példányokat nem nyomathatunk és így a későn jelentkezők csonka évfolyamot nyernek.

Gyűjtőknek tiz egyszerre beküldött (akár 2, akár 1 frtos) előfizetés után **tiszteletpéldánnyal** szolgálunk.

A nagyobb számban gyűjtőket szives fáradozásuk elismeréséül egyleti köztelkünkéről származó válogatott, 3—4 éves nemes gyümölcs csemetékkel jutalmazunk és pedig

azon gyűjtőnek, ki legtöbb, de legalább is 50 előfizetést küld be egyszerre,	25 csemetét,
annak, ki második helyen a legtöbbet, de legalább 30 előfizetést küld	15 csemetét,
végre a harmadik helyen, de legalább 20 előfizetést küldőnek	10 csemetét

fogunk 1883 tavaszán **csomagolva és bérmentve** lakhelyére szállíttatni; az előfizetések beküldési határideje 1883. január 15-ike. Egyenlő számú gyűjtéseknél sorshuzás dönt.

Oly megrendelés, melyhez az előfizetési összeg mellékelve nincs, tekintetbe nem vehető.

Lapunk iránya marad a régi s midőn az önzetlen vállalat tömeges pártolását reméljük, egyszersmint teljes tisztelettel kérjük a t. érdeklődőket, sziveskedjenek az „Erdélyi gazda“ törekvéseit **becses szellemi közreműködésükkel** is hathatósan előmozdítani.

Olcso hirdetési rovatunkat, mely a lap jelen olvasottsága mellett biztos sikert ígér, ajánljuk az eladók és vevők figyelmébe; **egyleti tagok és előfizetők 25% díjkedvezményben részesülnek.**

Gyűjtőivel kívánatra forduló póstával szolgálunk.

Kolozsvárt, 1882. novemberhó 1-én.

Az „Erdélyi gazda“ szerkesztő bizottsága.

Tartalom: Előfizetési felhívás 1883-ra. — A raczka-juh-nak angol húsjuhokkal való keresztezése: Dr. Szentkirályi Ákos. — A Korbuly Gergely-féle méhteleg. — Mitől ezetesedik meg a bor. — Kertészeti szakosztályunk működése. V. Szent-

györgyi Lajos. — Egyveleg: Örvedetes hír. Értesítés. Az erdélyi törpe ló. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

A raczka-juhnak angol húsjuhokkal való keresztezése.

Bizonyos dolog, hogy mindenütt ott, hol a földbirtokban rejlő értékek fokozottabb kihasználásának, a belterjesebb gazdálkodás szükségességének ideje már elérkezett — a raczka juh mai minőségben, az igényeknek megfelelni nem képes. És ez nagyon természetes, mert a mi nem halad a haladással — az visszamarad: a fa-ekét a vas-eké már kiszorította; előbb az ember maga, azután az ökör, majd a ló huzzák az ekét — ezeket fölváltotta a gőz és nemsokára villanyossággal fogunk szántani! Már t. i. ott, a hol!!

Hogy a raczka-juhnak tehetőségével sok gazda már nincsen — és nem lehet megelégedve, azt bizonyítja azon érdeklődés, mellyel a kormány által hozzánk behozott Romaskankosok iránt viseltetnek és hogy az épen most lefolyt kolozsvári tenyészállat-kiállítás alkalmával bemutatott angol hús-juhok közül circa 16 darab kos lett megvásárolva. Ez az idők jele! Ámbár meglehet, a vevők közül némelyiknek csak imponáltak, úgy a Romaskának, mint a non plus ultra conditióban levő angol-kosok és sem az egyiknek, sem a másiknak használata náluk javulva még nincsen!!

Tehát elérkezett ideje annak, hogy az erdélyi raczka juhot (helyenként) javítsuk, tökéletesítsük, miután csak ezen esetben lehet tenyészítésükkel azt a jövedelmet elérni, mely jövedelem föltre okvetlenül reflektálni kell. Javitni, nemesíteni lehet a juhunkat is — úgy mint bármelyik fajtát — beltenyészítés útján vagy pedig keresztezéssel.

A raczka-juhnak angol kosokkal való keresztezése eddig már több ízben meg lett próbálva: az eredmény azonban, majd mindenütt, nemkielégítő volt; ellehet mondani, hogy a kísérlet általán véve kudarczot vallott. A bekevert vérnek nyoma mindazonáltal, az illető nyájak közül nem egyben, maig is megtalálható; a hatás meg volt — meg van, még pedig pár helyet előnyösen.

Ha a mostani keresztezések csak akként és abban az irányban fognak eszközölni, mint az eddigiek — az eredmény is ugyanaz leend.

Eme meggyőződésem ösztönzött arra, hogy a kérdéses ügyet itt e helyt megbeszéljem. Miután pedig a jövőre nézve a multban rejlik a tanulság, lássuk mindenekelőtt az eddigi keresztezések történetét! Ösmerkedjünk meg a kitűzött czéllal; vizsgáljuk és bírálgassuk a czél elérésére fölhasznált eszközöket; nézzük meg az eredményt s igyekezzünk fölismerni az okokat, melyek miatt a dolog dugába dült!?

Azaz, hogy mindezt megtenni kellene — adatok hiányában azonban nem lehetséges. Én legalább minden utánjárásom daczára sem tudtam olyan positiv adatok birtokába jutni, a melyekkel számolni mernék és majdnem bizonyosra veszem, hogy a kérdésbe tett körülményekről megbízható felvilágosítást adni — senki sem képes. Az elért eredményt illetőleg a legtöbb helyről azt hallottam, hogy „a keresztezett állatok szőrfelegben, metyelyben elpusztultak; nagyon hajlamosak a rühösségre és könnyen megkoszosodnak.“

Egy nyáját jól ösmerek és több éven át tanuja voltam; a circa 1870-ben, megkezdett keresztezésnek. Ma már nyoma sincs meg az akkoriban használt angol kosoknak, miután az utolsó kevert vérű állatok két év előtt kimustrálva lettek. Aligha csalódom abban a föltevésben, hogy a mi ebben a nyájban történt hü — talán még kedvező — képe a többi kísérleteknek, másutt eszközölt keresztezéseknek is.

Valószínű, hogy sehol sem volt határozott és jól megfontolt czél kitűzve, vagy ha igen: az később szemelől tévesztve lett; átgondolt tenyészterv nem volt; hiányzottak a czél elérésének föltételei és az öntudatos haladás lehetőségének eszközei vagy azok betartva nem lettek; végül számításon kívül maradt több olyan körülmény; a mellyel okvetlenül számolni kellett volna. Mindennek a vége azután az volt, hogy az összevissza keresztezésből egy nagy zürzavar lett, melyből nem volt más menekvés, mint kimustrálni a keveréket; vagy pedig az kimustrálta magamat, a mennyiben életképesség dolgában a tisztavérrel a versenyt kiállani képtelen volt. Másutt elég jól haladt a dolog, de megakadt nemsokára azon, hogy ismét telvér apaállatokra lett volna szükség — erre pedig vagy az alkalom, vagy a mód hiányzott.

Igy állván a dolgok, miután a multat csak kedvezőtlen eredményében ösmerjük, nem marad más, mint a kísérleteket — mert még most is csak kísérletekről lehet szó — előlrül kezdeni megtartva mindazt, mit manap az állattenyésztésben általán és a keresztezéseknel különösen megtartani okvetlenül szükséges.

„Állatokat tenyészteni annyit tesz, mint megfigyelni, számitni, kiválasztani; a fejlődő szervezet irányát alkalmas eszközökkel meghatározni annyit tesz, mint bizonyos kívánt tulajdonságokkal bíró utódok nemzetése czéljából, a szaporításra határozott irányu és a sikerrel bizonyos fokig biztos önkénnel befolyást gyakorolni, valamint a létrejött utódok kifejlődését, ugyanazon czélok elérése végett, határozott elvek és szabályok szerint biztos kézzel kormányozni, befolyásolni.“ Ezeket írja valahol az érdeműs Benuv Martiny! Egy kissé komplikált meghatározása annak, hogy ki érdemli meg az „állattenyésztő“ nevet — az bizonyos, azonban való igaz. Az állattenyésztésre ma már nem csupán passio kell, hanem tudomány, alapos ösmeretek.

Áttérve a kérdésben levők keresztezések ügyében kövendő eljárásra, úgy hiszem mindenekelőtt azzal, hogy „mit akarunk“, mely czélból keresztezünk, kell tisztába jönnünk! Tekintve a viszonyok követelmenyeit és a keresztezésre kiválasztott anyag minőségét nem nehéz eltalálni, miszerint — a raczkák mai tulajdonságaival szemben — „jobban alakult, nagyobb testet“ — „gyorsabb fejlődést és előnyösebb hizó képességet“ — „értékesebb aza z finomabb és különösen szebb fényü gyapjut“ óhajtanak a legtöbb helyt. Hogy ezek mellett mindenütt, a jó tejelőképesség, a mozgékony ság és edzetség megmaradása, conserválása kívánatos és szándékoltatik — alig szenved kétséget!

Mindezt, ezen kitűzött tenyészcélzát az angol húsjuhok bármelyikével elérni lehet. Ezeknek, e javításra szánt anyagnak, tulajdonságaival, azonban okvetlenül meg kell ösmerkedni, miután ezekkel, a tulajdonságokkal — mint adott tényezőkkel számolni szükséges. Semmi újat nem mondok, midőn leírom a factumot, hogy t. i. az angol húsjuhok valamennyien kényesebbek ezért jobb és figyelmes ápolást igényelnek; kevésbé mozgékonyak, miért is nem olyan kitűnő legelőjárók; igényük a takarmány iránt nagyobb és ezért több és jobb eleséget kívánnak — semmint a mi raczkáink.

Hogy bizonyos betegségek iránt fogékonyabbak, az a nem olyan edzett szervültségnek természetes következménye. Nem szabad szem előtt téveszteni továbbá, hogy az angol húsjuhok miadatt, a mivel kitűnnek: a figyelmes, célzatos kiválasztásnak, az öntudatos párosításnak és a célznak megfelelő takarmányozásnak, ápolásnak, valamint a megfelelő fölnevelésnek köszönik. Mindezek nélkül nincs kitűnően alakult nagy test, nincs gyors fejlődés, hizékonyosság és a takarmány jó értékesítése; eme tulajdonságok az iménti feltételek nélkül elesnek, nem képzelhetők; vagy ha csirájukban jelenn vannak és bizonyos ideig meg is maradnak, érvényre emelkedni kifejlődni nem képesek. Buccanernak egyik fia sem fogja elvinni a Derby díjat training nélkül.

Most már a milyen bizonyos az, hogy ha a borba spiritust öntök: a keverék erősebb lesz, mint volt a tiszta bor és gyengébb, mint a milyen a spiritus volt: olyan bizonyos, hogy ha a raczka-juhba beojtom az angol húsjuhok bármelyikét, a keverék — eltekintve az elért előnyöktől — kényesebb, igényteljesebb, kevésbé mozgékony stb. lesz, semmint a milyen tiszta raczka volt. És pedig kisebb vagy nagyobb mértékben lesz mindez a szerint, a mint több vagy kevesebb benne az angol vér. Ennek a kétségbe vonhatlan körülménynek az a logikája, hogy a keresztezett állatokat csak úgy gondolni, ápolni és takarmányozni miként a tisztavérű raczkákat szokták, nem szabad; ha csak — merész fántáziával elérhetlen valami után nyargalva — a célzt kockáztatni nem akarjuk.

Mindebből következik, hogy: a hol a jelzett tulajdonságokat (a melyeket raczkáinkba átojtani mi is törekszünk) létrehozott és azokat fönntartó föltételek nincsenek meg, ott gondoskodnunk kell, hogy meglegyenek; a hol pedig azok nem megadhatók — hagyjunk fel a hiu kísérletezéssel, miután célzárni sohasem fogunk. Sohasem szabad megfelekedni — vajamennyi culturfajtanál tapasztalható — azon tényről, hogy bizonyos fokú hizékonyosság és gyors fejlődés, elkerülhetlenül együtt jár bizonyos fokban kényesebb, petyhüdebb, igényteljesebb szervezettel. Ugyanezt a fiziológiai szükségességet predikálják a növények is, a mennyiben látjuk tudjuk, hogy a gyors növényű fák fája puha, a lassu növény pedig többnyire kemény fát termel.

Miután korszerű, érdekesnek tartom itt, a nevezetesebb angol hus-juhok rövid jellemzését közbeszurni.*) Nem fajta ösmeretéről van szó, hanem esupán arról, hogy mit tart a közvélemény és a divat egyik-másik szerepet játszó (fajtaról) féleségről:

1. **Leicester.** A Leicestererek tenyésztése hervadóban van; az ujjakon előszámlálni lehet azokat, kik tiszta Leicestererek tenyésztésével foglalkoznak, kihalni azonban nem fognak, miután keresztezésekre mindig nagyban keresik azokat.

2. **Cotswold.** A cotswoldok szintén hanyatlanak; ennek a féleségnek — fajtanak — hervadása azonban sokkal kevésbé sajnálatra méltó, semmint a Leicestererek-é. Egyik hírneves Cotswold tenyésztő ugylátszik már fölhagyott velök; csak nagyon nagy bátorság kell kozzá, Mr. Henrick példájára, egy vesztett ügy mellett oly bosszusan és hősieesen küzdeni.

3. **Lincoln.** Ennek a féleségnek, mint tenyészetnek ügye jobban áll — mindent egygyévéve — mint a már nevezett kettőé; valóban méltán. Számuk sem fog annyira apasztatni. A Lincolnok közép nagyok; edzettebbek, de semmivel sem csekélyebbek a Leicesterereknél és mindenesetre értékesebbek a Colswoldaknál.

4. **Southdownok** most is ugyan kis testű, azonban kitűnő finumféleség. Sussex grófság méltán büszke lehet ezekre a juhokra.

5. **Hampshiredownok.** Egy lelkesült bámulója a Hampshireeknek, a „jövő juhainak“ nevezte őket. Ez lehet igaz mert mindenütt szivesen látják; hogy a Shropshireokat fölülmúlták, alig hihető. A Hampshire mindenesetre igen praktikus juhok és a kosarazást bármelyiknél jobban kiállják; könnyű talajon, gabnatermő vidékeken kedveltségük kétségkívül fokozódik. Húsuk kitűnő minőségű és a gyapju finomsága nagyon előnyükre van; ezen kívül jó tenyészállatok és jól szoptatnak.

6. **Shropshireok.** A nélkül, hogy irányukban előítéletek lennének, azt hisszük ezek a juhok leginkább megérdemlik a pártolást; ugylátszik ezek vannak — valamennyiök közül — a legnagyobb számban elterjedve. Ha a kiállításokon bemutatott tenyészetek után indulni lehet, kimondhatjuk, hogy a Shropshireok a többieket mind tulhadjták.

7. **Az Oxfordshiredownokról** csak azt mondhatjuk, hogy jók és megbecsülendők.

Dr. Szentkirályi Ákos.

A Korbuly Gergely-féle méhtelep.)**

Nagyméltóságú Miniszter ur!

Nagyméltóságod, folyó évi augusztus havában, 30,075. sz. a. kelt magos rendeletében méltóztatott meghagyni egyelőnknek, hogy Kolozsvár város határán, Korbuly Bogdán, helyesebben Korbuly Gergely által beállított méhészetről tegyen Nagyméltóságodhoz részletes ismertető jelentést.

*) Frühiing's landw. Zeitung. 1882. october.

) Az erdélyrészi okszerű méhész-egyletnek a nagyméltóságú földmívelési ministeriumhoz intézett jelentése. **S z e r k.

Fennebbi magas rendelet alapján egyeletünk bizottságilag megtekintette e méhészetet, melynek élethűbb ösmertetése okából van szerencsénk annak fényképét egy példányban ide mellékelten Nagyméltóságodnak bemutatni.

E méhészet a várostól mintegy $\frac{3}{4}$ órányi távolságra az „aszu-patak“ nevű határrészen épült délnek fekvő, hajdan szőlő, jelenben egy föl hagyott gyümölcsös oldalában és pedig, hogy az ártalmas szelektől kellőképpen védelmezve legyen: az „aszu patak“ mély árkanak egy része félkör alakban szakaszrúleg nivelirozva lett s az akként, nagy fáradság és pénz áldozattal nyert, 300 □ méter területű fennsikon helyeztetek el az épületek, oly módon, hogy azoknak hossza a hegyoldal déli vonalával teljesen párhuzamban áll.

Az elhelyezkedésre nézve igen szerencsésnek tartjuk a választást. Első sorban abból az okból, mert nemcsak hogy a déli fekvés folytán természetes gát van vetve az ártalmas északi szeleknek, de a patak árkában műszakilag eszközölt bemélyítés következtében, a nyugoti és észak-nyugoti szelek hatása is ártalmatlanná van téve.

E szelek dermesztő hidege az erdélyi részekben a szabadban telelésnek sok esetben tetemes hátrányára van. A mennyiben pedig a méhészeti telep felállítására a várostól $\frac{3}{4}$ órányi távolságra kiválasztva: nem annyira ama vidéknek, valamely más és közelebb fekvő hely fölötti különös előnyekben találja indokát — jöllehet, kétségtelenül Kolozsvár határán a legjobbak közé tartozik — hanem leginkább abban, hogy bár sajnos, a közelebb fekvő helyekről a városba bejáró méhek a méz-iparnak szabálytalan s mondhatni, gyakran lelkiismeretlen gyakorlata következtében az erjedésben indult ártalmas méz hulladékokon, méheink magokban szívják a kóroanyagot, mely a téli és tavaszi időszak alatt a méh-állományt igen sokszor nemcsak tetemesen csökkenti, de példa van rá, hogy a miatt egész méhesek csaknem teljesen tönkre mentek.

Az A.-val jelölt csinos, sweiczi stílusban épült, központi épület 54 □ méternyi területen fekszik, mintegy 50 □ méternyi pinczével, melynek belső falazata, nemkülönben alja, vastagon el van látva cement burkolattal; abból az okból, hogy egyfelől a falak lehetőleg meg legyenek óva a nedvességtől, másfelől, hogy az egerek által hozzáférhetlenek legyenek. El van látva a pincze négy szellőztetővel, melyek vas lemezből készülvén s valamennyinek a szabad levegőre kinyílló részét sodrony-háló borítja, hogy a méhek, darázsok vagy más rovarok bejutását megakadályozza. E pinczé leend a méz-nyeremény raktár helyisége. Itt lesznek felállítva a méz-pergelők, mindennemű mézkezelés itt fog végeztetni. Oda bejárás, a fölötté levő tágas teremből történik és a világosságot is onnan nyeri, négy darab, nagyterjedelmű és egész vastag üvegen át, melyek a terem padozatába vannak elhelyezve s szilárdságuknál fogva kellő biztosítékot nyújtanak arra, hogy a fölötté járás következtében el nem törhetnek. A pincze feletti tágas terem jelenleg asztalos műhely, hol méhkasokat és egyéb a méhészethez megkívántató szerelvényi tárgyakat készítenek, de tulajdonképeni hivatása az, hogy a méhészt itt végezzen minden olyan teendőt, minek elintézése tulajdonképeni méhesben, többféle

okokból nem eszközölhető s egyszersmint a felszerelési tárgyak raktározhatók oda. A teremből lépcsők vezetnek föl a padlásra. Ez igen izlésteljesen, szobaszerűleg van beállítva és a zsindegy tetőzet belülről bedeszkázva. E hely szintén szerelvényi raktár.

A központi épületből jobbra és balra a bejárat van az ide mellékelten fénykép B. és C.-vel jelölt két szárnyépületbe. Ezek képezik a tulajdonképeni méhest. Kő alapra fektetett fa-építmények, zsindegy fedéllel, mely utóbbi belülről gondosan be van deszkázva és megfestve, hogy a szabad légközeledést teljesen kizárja.

A padozat vastag cement burkolattal van ellátva és attól mintegy 25 centiméter magasra felemelkedő kőfalon nyugosznak a kaptárok egész hosszában; kilenczes csoportokban vannak összeállítva kettős álló Dzierzon-Berlepsch kaptárok, úgy hogy magok a kaptárok képezik a méhes külső falazatát.

Minden kilenczes csoport után egy, mintegy 25 centiméternyi tér ablaknyílásnak van fenntartva, melyen át világosságot nyer a méhes, de egyszersmint e fülkék záros fatáblákkal besötétíthetők, mi különösen a betelelés után szükséges, hogy a kellő hőfok állandóan fenntartható legyen. E fülkék üres keretek ideiglenes raktározására is használhatók.

Minden szárny 270 méhosalád elhelyezésére van berendezve és így az egész méhes 540 családra; a képen, hogy egyik oldalon keletre, másikon nyugotra nyílnak a röplukák. Egy-egy szárny $17\frac{1}{2}$ méter hosszú, $2\frac{1}{2}$ méter széles és a két sor kaptár között $1\frac{1}{2}$ méternyi szabad tér van a méhészt számára fenntartva.

A méhes belső része igen pontosan elzárható a szabad légtől és így mérsékelhető a hideg befolyása.

A kaptárok külső oldala kettős és a külső és belső fal közötti mintegy 10 centiméternyi tér rozsz hővezető anyaggal van betömve, a betelelés alkalmával pedig a kilenczes csoportok közötti fülkék is hasonló módon kezelhetők és az összeállítás pontossága folytán egész biztos lehet következtetni, hogy a legkeményebb hideg telet is a méhek minden fűtés nélkül ki fogják állani.

Figyelemre méltó még a tűzbiztonsági szempontokból történt építkezés. Az, hogy a méh-szin több szakaszra van osztva, melyek tűz esetén, könnyen előre tolható vasajtók által elzárhatók: az előnyökkel arányban nem álló kiadást igényelt. Sokkal gyakorlatiabb az épületek hosszában épített 4 darab, terjedelmes víztartó medence, melyek alagosövezés útján elfogják a fedél vizet. A víztartók egymással csövek útján közlekednek és éppen elegendő közelségben vannak az épületekhez, arra, hogy tűz esetén, a már előre oda elhelyezett fecskendők által hatályos oltási munkálatot lehessen végezni.

Ezekben ösmertetvén Korbuly méhészetét figyelemre méltóbb részleteiben, egyeletünk abbéli meggyőződésének adhat kifejezést, hogy a méhészetben, mely kétségkívül hazánk legelső mintá méhészetének ösmertető el — összpontosítva van lehetőségig minden a mi kívánatos, hogy a mai fogalmak szerint teljesen korrekt méhészetet lehessen üzni, hangsúlyozván kívá-

lólág azt, hogy az ott beállított Vojth Gergely-féle hármás álló kaptárok, melyek a budapesti országos méhészeti vándorgyűlésen is elismerésben részesültek és állami ezüst éremmel lettek kitüntetve, kétség kívül a legjobb eredményt fogják biztosítani.

Az egész méhesben minden mintaszerű, úgy a jó izlés mint gyakorlati szempontból s bár tetemes beruházási költséget vett igénybe, de hisszük, hogy a tökéletes munka eredményben gazdagon lesz jutalmazva s miután az itt csoportosított gyakorlati vívmányok tüzetes tapasztalat és különböző telepek tanulmányozása után létesített rendszernek tekinthető, melynél jobbat nem ösmerünk, óhajtandó volna, hogy a Berlepsch méhesek berendezésénél a Korbuly Gergely tagtárs méhészetében megtestesült gyakorlati elvek minél több követőkre találjanak.

Bátrak vagyunk még megjegyezni, hogy az idén eddig 220 méhesalád lett beállítva, még pedig egy része krajnai, más rész olasz és mezőségi méhekkel jövőre pedig a már meglevő 540 kaptárt tartalmazó méhesben egy másik, ehhez hasonló, méhes lesz még ugyanennyi család számára berendezve. Csak most lett továbbá beállítva egy külön csoportban 240 db anya nevelő kaptár.

Végül pedig Nagyméltóságodnak kegyes elnézéséért esedezünk, hogy magos rendeletének nem tettünk pontosabban eleget, minek oka abban van, hogy a fénykép, melyet kellemes kötelességünknek tartottunk mellékelni, nem készült el idejében.

Az erdélyrészi okszerű méhésztársaság elnökségétől.
Koloszvárt, 1882. évi october hó 30-án.

Voith Gergely,
ig. alelnök.
Szentgyörgyi Lajos,
egyleti főtitkár.

Mitől eczetesedik meg a bor?*)

Mint hogy ezen baj gyakran a legnagyobb elővigyázat dacára is beköszönt, ezen cikkünknek tehát arra szántuk, hogy borásztársainkat figyelmeztessük, mire kell ügyelni, hogy ezen baj elkerülhető legyen.

Először előállhat már szüret alkalmával, ha a szüretelő edények nem lettek lugos vízzel kimosva. A kádak, hordók kimosása nem igen nehéz, mert minden részéhez hozzá lehet jutni; de már a szőlőzúzó malomnak sok szeglete, esetleg repedése van, melyet már lugos vízzel kell kimosni és tiszta vízzel jól leöblíteni. A sajtó pedig épen legnagyobb figyelmet igényeli, mert ennek legtöbb sarka, csücske, hézaga, repedése van, mely az eczeterjombáknak mindmennyi kedves fészke, melyhez még kefével sem lehet férni ha már most ilyen ki nem mosott sajtóval préselnék ki szüretkor a törkölyt, akkor borunkba már ugyszólván születése napján vinnánk be az eczesedést. Szüret alatt, hol a mustot okszerűen a törkölyön vagy legalább

a héjon hagyják 24—48 óráig állani, szintén nagyon figyelni kell, hogy a törköly mindig a must alá legyen merülve, mert a mustból kiálló törkölyrészesecskék nagyon hamar megkapják az eczet-erjombát (mixoderina acetit).

A bor szintén könnyen megkaphatja ezen bajt, ha virágosodni kezd és ha nincs szorgalmasan feltöltögetve. Virágjától tehát a bort, a mint azt észlelni kezdjük, rögtön meg kell tisztítani.

Továbbá előáll, ha olyan hordóba huzunk át bort, melyben stiches bor állott, ha a hordót előbb kikénezték is. Óvakodni kell tehát bort idegen hordóba huzatni, Jóravaló boros gazdának soha sem szabad ily eczet-stichü hordójának lenni.

Sok helyen megvan az a barátságos rossz szokás, hogy egyik gazda a másiktól tölcsért, szivornyát, lopót megy kölcsön kérni. Használja is, de nem ér rá visszavinni, addig marad azután nála, míg a tulajdonosnak szüksége lesz rá és érte küld. Akkor azután némelyek hamarosan hideg vízzel nagyjában kimosják és küldik haza. Mások meg ki se öblítik. A gazda azután, minthogy sietős a dolga, rögtön használja. Ebből akárhányszor kitörhet az eczet-veszedelem. Mert a kik a szomszédban használták, használat után nem mosták ki, hanem benne hagyva azt a hozzátapadt pár csepp bort félreteszik, vagy szög-re akasztják. Ott azután egész kényelemmel bele veszi magát abba a pár csep borba az eczetesedés. Már most ha ilyen eszközzel bele mennek a legtisztább borba, abba valószággal beleölik az eczetesedést.

Nem tanácsos még a fenyő- vagy parafadugók alkalmazása sem, mert azokon át a bor, habár lassan is, de kiszivárog, ott a levegővel érintkezve csakhamar megeczetesedik, onnan azután még a parafadugó finom likacsain keresztül is bejut a hordóba. A ronggyal, kukoricza héjjal körülcavargatott dugók pedig valószágos szándékosan készített eczetaágyak.

Vigyázni kell végül még az eczetesedésnek indult hordókra. Azokat a mint fölfedezzük, rögtön ki kell a pinczéből vintetni. Végül folytonosan kell a hordókat vizsgálni, hogy nem szivárognak-e valahol, az ilyen kiszivárgott és rögtön föl nem törült bor szintén nagyon hamar megeczetesedik, az eczetesedés azután ugyanazon részen, melyen a bor kiszivárgott, beveszi magát a hordóba.

Látják ezekből, hogy a pinczekezelőnek ezer szemlelgyen és figyelme mindenfelé kiterjedjen, hogy a veszedelmes bajnak útját állhassa.

Kertészeti szakosztályunk működése.

V.

(Vége.)

Az oct. 4-d-ki ülés már maga előtt látja a mult ülésben tervezett szőlőlókiállítást 65 specialis bor- és csomogó fajban s tudomásul veszi, hogy 16-féle borfajból már meg is történt a mustmérés, melynek kimutatása az Erdélyi gazda 42-dik számában közölve is lett. Fájdalommal kell azonban jelezniük, hogy a szép és igen jól is érett szőlőgyűjtemény megszemlélését publicumunk annyira negligálta, daczára annak, hogy e la-

*) Mutatvány a „Borászati naptár 1883-ik évi folyamából.”
Szerk.

pon kívül a helybeli napi közlönyökben is felhivatott rá a figyelem. Nem is említjük a látogatók számát — s pedig tudva van — hogy mégis ne rovassék meg érdeme szerint különben igen sokféle lelkesülni tudó városi takósságunk. A kiállítás vasárnap estig volt tárva, tehát 5 nap.

Ez ülésben többféle életre való tárgy fölött történt eszmecsere. Ez ülésben tétett intézkedés Szentgyörgyi József indítványa következtében, hogy a nagy-utcai szőlőtermés becslése táblánként megtörténjék s aztán e hó 13-án táblánként el is árvereztessék.

Becső biztosokul Szenkovich Márton, Nagy Dániel és jegyző kérték föl, avval a megbizással, hogy a becslést 11-én eszközöljék.

Aztán egyl. titkár terjesztette be, hogy a köztelken kevés gyümölcs vár eladásra, melynek megvételére azonnal jelentkezett is Sárdi Lőrincz tagtárs. Az eladás szakasztályi jegyzőre bízott.

Ekkor mutatott be Zonda László egyl. kertész is egy terjedelmes almagyűteményt a boldog emlékü Kilyén Ferencz magyar valkói telepéről, meghatározás tekintetéből avval a kijelentéssel, hogy abból 80—100 nagy véka eladni való is van. Nem rendelkezvén ekkor a szakoszt. elegendő idővel a meghatározásra, annak eszközlése máskorra halasztatott.

Hanem most jött ám az igazi java! Gondolja el ezt az, a ki a szép és jó s mondjuk: nagyszerű szőlőkben gyönyörködni tud — és akar is.

Méljen tisztelt elnökünk okozta ez élvezetet, csaknem teljesen először látott szőlőivel, névszerint: Golden Hambró, ojtott és ojtatlan Chasselas imperial (az ojtott hasonlíthatlanul szebb) dr. Hogg muskatály; kissé későn érő faj — Abel-féle — Goujard gros dor és Mathias-féle gros dor, egymástól bogyo és fűt alakra, előző ugyan, de nagyszerűségükben csaknem egyenlő becsü kitünőségek; Congressus emléke — zizmen, egy nem sokat érő fekete faj (ugy látszik téves) Id. Bodor Pál magoncza piros Chasselas és Génuai zamatos keresztezéséből, igen finom piros szőlő, kissé hosszukás s nagyon édes bogyoival; piros Fonteneblau; Musc. l'Enfante trouvé, igen jeles faj. Hamburg Champion, sötét piros szőlő s a nagyszerű — fekete — Ascot Royal. Valódi Bleiche de Ambra 3-féle néven mutatva be, t. i. Chasselas Izabella, Gros Coulard és valódi néven, mely 3 teljesen egy és ugyanaz t. i. Bleiche de Ambra nagyszerűség. Fejér Napoleon Chasselas (Bikane) Sámi László szerint Republicuen és Génuai zamatos (Kolozsvárti Uvareginæ), mindkettő igéző szépségben és teljesen érett állapotban. Továbbá a piros Frontignan és még ennél is sokkal szebb Musc. purple de Constantia sötét piros ujdonság. Igen jó passa tutti; gyönyörűségű Mathias magoncza, igen érdekes korán érő fejtér faj.

Összehasonlított továbbá szintén elnöktől a Chasselas rouge, Angeri vörös és Délecta s mindhárom egy és ugyanazonosnak találtatott (Chasselas rouge) avval a kis különbséggel, hogy az Angeri vörös a másikkönnél valamivel ropogósabb.

Ime tehát egy második kiállítás ugyanezen alkalommal! Csakhogy ez mind egy szemig elfogyott; most s a ki megakar-

ja ismerni egy egész esztendőket kell varnia rá, hogy szőlő és gyümölcs terményein véghetetlen szeretettel csüngő elnökünk ritka szép gyűjteményében szemlélhesse.

Az oct. 11-iki ülés a nagy-utcai egyl. szőlőben tartott a mikor is fül- és szemtanuja lett az egész szakosztály a becső bizottság eljárásának, táblánként ejtvén meg a gyönyörű termés becslését. Az egész termés 320 frtra becsültetett, mely összeg a múlt ülés határozata szerint kikiállított árnak mondatott ki.

A 18-án tartott ülés örömmel vette tudásul, hogy a szőlőtermés 43 frttal drágábban s így 363 frton kelt el, melyből folyólag köszönet nyilvánított Szentgyörgyi József tagtársnak alább jelzett életrevaló indítványáért, mely által az idei termés csaknem 200 frttal adatott drágábban el, mint tavaly s illetoleg más években. Meg kell jegyeznünk, hogy még azt is kimerte mondani tisztelt indítványozó tagtárs — s pedig véghetetlen fájdalom! néhány év óta nem gyönyörködhetik a természet szépségében — hogy becsárban ő megtartja.

Hanem ismerte ám a fajokat évek előtt s folyton hallott arról a jelentések folyamán. Hogy jövőben sem leend visszaesés, biztosít arról, az a sok termésbe jövő nevezetes töke, mely pár év előtt — mások kidobásával — ültetett be.

Ez ülésben jelenti jegyző, hogy a köztelki gyümölcsöt Sárdi urnak 18 frt 22 krban árusította el, darabonként 3—4.5 krt kapva érettök.

Valamint azt is a szakosztály tudomására hozza jegyző, miszerint Dr. Wolff Gyula ur, a titkár, Szenkovich Márton és az ő jelenlétében tisztázta a 4 felső szőlőtáblát, mely jelentés kapcsán Dr. Wolf urnak jegyzőkönyvi köszönet határozatott s a 4 táblának pedig teljes kitisztázása s illetoleg beplántálása még ez ősz és jövő tavasz folytán.

Ez ülésben határozattak meg (determináltattak*) a jelzett Kilyén Ferencz-féle almák s adatott át Zonda egyleti kertésznek a névsoros kimutatás, hogy azt az illeto tulajdonossal közölje.

Izletett elnöktől egy rossz le Pendar körte (bizonyonyal tévesen kapta oltógalyát), Diel vajoncza, Hárdenpont izletese — nagyon hasonló, külsőleg, a Dielhez, — Beurre gris = szürke Esperes, egy jobb faja az Izembartoknak; finom Kopterscher = Liegel vajoncza és Szentgyörgyi József utján piros Bezy de la Motte az Ajtai telepről.

A 25-iki ülés holmi aprólékosabb bel-ügyekkel foglalkozott s néhány jelentéktelenebb gyümölcsök izletésével.

Szentgyörgyi Lajos.

EGYVELEG.

— Örvendetes hír. A szőlőszet barátai s egyáltalában mindazok érdekében, a kiket illel, kedves köteletségünknek tartjuk jelezni, miszerint a helybeli Phylloxera-bizottság hármass bizottsága (Parádi Kálmán, Dr. Dadai Jenő és Szentgyörgyi Lajos) maga mellé véve még Benkö Gábor és Tömösvári Lajos, e téren is kitünő képzettségű tanárjelölteket, — a mai napon (nov. 10.) másodsor is befejezte Kolozsvárt munkálkodását, megvizsgálván minden házi kertben és künn a hegyekben is — különösen a Mathias-féle, gyanusoknak vélt szö-

lőket — s hála a Gondviselésnek, újabb fölfedezést — e rémletes téren — nem volt képes tenni. Tehát újra szabadabban lélekezhetnek s folytathatják munkájukat, a multkor (okt. 10.) annyira megrémült szőlőseink. i. s.

— Érteítés. A földmívelési ministerium a következő értesítést intézte az erdélyi gazdasági egyletnek: Mult évi 41596 és f. é. 3778 sz. a, kelt leirataim kapcsán értesitem az egyletet, hogy a budapesti időjelző állomás értesítéseinek Kolozsvárra leendő táviratozását, tekintettel arra, hogy a beálló téli időszak alatt a gazdaközönség a jelentéseket kevésbé szükségli, ideiglenesen beszüntetem és pedig f. é. november hó 15-től jövő évi február 15-ig.

Budapest, 1882. november 8-án.

A minister helyett:

Matlekovits.

— Az erdélyi törpe ló. A közelebbi boszniai hadjárat bebizonyította, hogy Erdély törpe lovai mily kitünő anyagot szolgáltatnak a hadsereg számára, és hogy hegyes vidékeken milyen biztos és erős teherhordó állatok eme kis lovak. E lófaj mégis egészen el van hanyagolva és figyelem nélkül napról-napra visszamegy, hanyatlik, mondja gróf Kun István, a „Gazd. Lapok“ egyik utóbbi számában és azután így folytatja: Erdély havasvidékein mindenütt találhatók ezen kis lovak; kizárólag ilyen apró lovakat lehet e helyeken tenyészteni, mert a nagyobbak részint a vad legelővel soha meg nem barátkoznak, részint a sziklákon és meredek hegyoldalokon a fel- és lemászkálást nem állják ki. Minden vidéknek kis lovai más-más jelleggel bírnak, de azt hiszem, hogy bizonyos, felismertető, fajramutató határozott jellege csak kettőnek van: a székely lónak és a zsilyinek. Első hazája Csik- és Gyergyómege, továbbá Udvarhelymege havasi községei, a másodiknak Hunyadmegyében Hátszegvidéke, különösen a Zsily völgye. A székely ló szép és különösen feje aránytalanul nagy; tüzes és mégis kitaró; — a zsilyi nagyon győzős, de restebb a székelynél. A tenyésztés mindkettőnél, de különösen a zsilyinél nagyon hiányos és pedig megérdemelné mind a kettő, hogy sok gondot fordítsanak rájuk. Én meg vagyok győződve, hogy ha a tenyésztésre több gond fordíthatnék: a testet is lehetne nevelni e lóvaknál a használhatóság kára nélkül. A tenyésztést illetőleg az államnak kellene az első lépést tenni és jó faj kisebb ménekből álló állomásokat állítani fel, hol a hágatás eleinte ingyen, később talán nagyon mérsékelt díj mellett történjék. — A községi mének kiválasztása körül nagyon szigorú eljárás volna szükséges és minden nem alkalmas ménesikó korán volna kimetszendő. A nevelésre vonatkozólag a kanczák és mének használata a betöltött harmadik évek előtt szorosan eltiltandó lenno akár a tenyésztésre, akár a hátazás vagy teherhordásra nézve. Hogy minő fajta mének lennének a nemesítésre alkalmazandók, azt minden vidéken egy szakértő bizottságnak kellene meghatározni; itt nálunk Hunyadmegyében a Zsily völgyében és más havasi vidéken — nézetem szerint — kis testű arab eredeti és karsti mének lennének ajánlatosak. Ezen az uton egy évtized igen szép eredményt tudna felmutatni hegyi lovaink nemesítése körül, igen természetesen pontos és szigorú ellenőrzés mellett.

(F. g.)

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest nov. 11. | Bécs nov. 11.

Buza	8·70 — 9·65 frt	9·50 — 10·60 frt
Rozs	7·00 — 7·30 frt	7·65 — 8·25 frt
Árpa, takarmány .	6·30 — 6·55 frt	6·75 — 7·75 frt
Árpa, szeszfőzésre .	7·10 — 7·80 frt	8·00 — 9·00 frt
Árpa, seres . . .	8·30 — 9·30 frt	10·00 — 11·00 frt
Zab	6·10 — 6·40 frt	6·25 — 6·75 frt
Törökbuza . . .	5·00 — 6·25 frt	6·25 — 8·50 frt

Budapesti marhavásár november 9-én. Összes felhajtás 1762 db. nagy és 1165 apró marha. Ebből eladatott 38 db. bika, 772 db. ökör, 600 db. vágó tehén, 128 db. fejős tehén, 225 db. bival, 199 db. borju, 964 db. juh. Árak: bika darabonként 77—168 frt, ökör páronként 148—325 frt, vágó tehén páronként 117—260 frt, fejős tehén darabonként 85—203 frt, bival páronként 150—215 frt, borju darabonként 14—37 frt, bárány páronként — — frt, juh páronként 54—80 frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 52—55 frt, tehénhús 49—54 frt, borjuhús 54—80 frt, bivalhús 46—50 frt.

Bécsi marhavásár november 7-én. Összes felhajtás 2732 drb és pedig 1968 drb. magyar, 335 drb. lengyel és 429 drb. német fajta, melyből 2610 drb. ökör, 40 drb. tehén, 58 drb. bika és 24 db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 58—64½ frt, lengyel 58—62½ frt, német 55—65 frt, tehén 48—55 frt, bika 50—59 frt, bival 43—50 frt. Lában darabonként 76—250 frtot fizettek.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetés.

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyobbitás és vízművészeti kellékek tartata.

Szerelő-műhely kúta s vízvezetékek berendezésére.

WALSER FERENCZ
 első magyar gép-
 és tűzoltószerek gyár,
 harang- és érezőfontóde
 ERDÉLYORSZÁGI NÖKTELEPE
 Kolozsvárt.
 Bel-monostorticza 12. szám.

Teltemesen leszállított gyári árák mellett.

(18.)

(24—30.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter						100 kilo		1 köb meter	1 kilo marha- hús	
h e l y e	napja	tiszta buza	elegy buza	rozsa	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tüzifa		
k r a j c z á r o k b a n												
Balászfalva	november	2	575	450	400	—	200	260	250	—	250	40
Bánfi-Hunyad	october	31	720	680	650	—	200	400	—	—	190	40
Beszterce	november	7	625	400	450	400	270	350	500	200	320	36
Brassó	november	10	620	420	360	270	190	380	275	265	235	40
Csik-Szereda	october	31	600	625	450	375	225	500	200	60	200	32
Deés	november	7	760	680	580	380	240	480	440	120	220	40
Déva	november	4	930	730	710	—	600	500	290	90	230	40
Erzsébetváros	november	11	650	500	425	—	275	350	330	150	250	44
Fogarás	november	10	650	—	360	—	200	360	230	75	215	42
Gyula-Fehérvár	november	4	625	500	450	—	250	300	200	100	245	46
Gyergyó-Szent-Miklós	november	11	750	—	475	450	250	440	240	40	160	32
Hátszeg	october	2	640	510	475	320	200	350	—	—	—	40
Kézdi-Vásárhely	november	9	660	520	480	320	200	400	340	100	300	36
Kolozsvár	november	9	625	—	410	—	210	325	280	200	300	44
Maros-Ludas	october	31	600	380	400	300	200	275	—	—	300	40
Maros-Vásárhely	november	2	800	625	650	560	620	440	380	190	500	40
Medgyes	november	9	600	500	375	—	200	325	155	65	250	40
Nagy-Enyed	november	9	600	475	350	—	250	300	380	180	280	40
Nagy-Szeben	november	10	600	480	410	420	210	400	180	110	350	44—46
Nagy-Várad	november	7	680	570	530	350	230	310	420	220	340	48
Segesvár	november	9	680	460	400	—	210	380	170	110	180	44
Sepsi-Szent-György	november	13	640	560	460	300	190	360	300	130	210	36
Szamosujvár	november	6	610	465	490	—	190	345	250	100	300	40
Szász-Régen	november	9	600	400	435	375	250	330	360	180	250	36
Szász-Sebes	november	2	725	650	450	—	250	350	180	120	240	44
Szászváros	november	11	690	610	530	—	210	330	200	70	210	36
Székely-Udvarhely	november	7	700	500	400	—	200	400	220	30	250	40
Szilágy-Somlyó	november	10	620	490	490	375	160	340	240	150	300	40
Teke	november	6	550	450	450	280	175	350	200	40	300	36
Torda	november	11	625	450	450	300	210	300	100	15	250	44

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája az 1882-ik évre.

Árszabály tér szerint		széri hirdetésnél bélyeggel együtt																			
		1		1—3		1—6		1—12		1—18		1—26		1—30		1—36		1—40		1—52	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1 ⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
5 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 krajával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és la unk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösénél, közép-utcza Minorita-épület.